

Zergatik hilobiratzen ziren pertsona batzuk trikuharrietan eta beste batzuk kobazuloetan?

ARG.: Teresa Fernández-Crespo/EHU.

Neolito garaiko hilobiratze-ohiturak hobeto ezagutzeko ikerketa egin dute EHUko eta Oxfordeko Unibertsitateko ikertzaileek Arabar Errioxako hainbat txokotan. Izan ere, oraindik ez dakite zergatik hilobiratzen zituzten pertsona batzuk trikuharrietan eta beste batzuk kobazuloetan. Dena den, badira ebidentziak erakusten dutenak Neolitoan jada pertsonen arteko desberdintasun sozioekonomikoak egon zitezkeela, eta horiek izan zitezkeela hilobiratze desberdinen arrazoa. Hala dio [PLOS ONE](#) aldizkari zientifikoa argitaratu duten lanak.

EHUko ikertzaile Teresa Fernández-Crespo egin du ikerketa Kantabriako mendilerroaren inguruan. Neolito berantiarreko 166 giza hezurdura aztertu ditu, batzuen eta besteen dietan desberdintasunik ba ote zen jakiteko. "Jatea behar fisiologiko bat da, baina era berean, gizarteak eta kulturak baldintzatua egoten da dieta. Horregatik pentsatu genuen dieta aztertzeak pertsona horiek nor ziren jakiteko aztarnak emango zizkigula".

Nitrogeno- eta karbono-isotopoen emaitzek diote bi taldeen dietak antzekoak zirela; batez ere, zeka-leak (garia eta garagarra) eta abereak (behiak eta ardiak) jaten zituztela. Baina bada desberdintasun

deigarri bat: kobazuloetan hilobiratutakoek karbono isotopoaren balio txikiagoa azaltzen dute.

Kobazulo eta trikuharrien kokapenarekin lotu dute desberdintasuna. "Kobazuloak mendilerroaren magaletan daude eta trikuharriak haranean. Mendilerroko eremuak basotsuagoak dira, eta horregatik dira pobreagoak karbonotan hango landareak eta haietaz elikatzen direnak".

Neolitoko hezurretan ikusi den karbono-mailaren desberdintasuna bi egoeren isla izan daiteke: hilobiratze-ohitura eta ekonomia desberdineko komunitate izatea edo komunitate bereko baina estatus sozioekonomiko desberdineko kideak izatea. "Baliteke kobazuloetan hilobiratuta zeudenek estatus txikiagoa izatea eta megalitoetan hilobiratutakoek, ehorzlekua eraikitzeak lan-inbertsio handia zekarrenez, estatus handiagokoak izan eta nekazari-tzarako haraneko lur emankorrenak eskuratzeko aukera eduki izana", dio Fernández-Crespok.

Azken hipotesi hori zuzena den argitzeko hortzak ikertuko dituzte. Zalantzak zalantza, galdera berria sortu da: Neolito garaian kokatu al daiteke desberdintasun sozioekonomikoen hasiera? ●